

**Rektor**Landsbygds- och  
infrastrukturdepartementet  
li.remissvar@regeringskansliet.se

## Yttrande avseende Boverkets rapport 2024:9 "Uppdrag att föreslå lättnader på byggkraven för studentbostäder" (LI2024/00994)

Karolinska Institutet (KI) har beretts tillfälle att yttra sig över rubricerad remiss. KI överlämnar härmed yttrandet. KI fokuserar sina synpunkter till de avsnitt i Boverkets rapport som berör skydd mot buller och den förändring som föreslagits avseende Trafikbullerförordningen samt avsnittet om tillgänglighet och användbarhet.

KI:s remissyttrande består av underlag från Institutet för miljömedicin (IMM) som är ett nationellt miljömedicinskt expertorgan och en utbildnings- och forskningsinstitution vid KI. IMM:s kompetensområde är hälsoeffekter av miljöfaktorer, epidemiologi, toxikologi och riskbedömning. Underlag har även inhämtats från universitetets fastighetsavdelning (FA) avseende tillgänglighet och användbarhet. Även Medicinska Föreningen har beretts tillfälle att yttra sig över rubricerad remiss, och de kommer att sända in ett separat yttrande. KI anser att det är viktigt att även studenternas yttrande beaktas, då de är en direkt berörd målgrupp.

IMM:s och FA:s synpunkter griper sig an Boverkets förslag från olika perspektiv. I föreliggande yttrande redovisas synsätten separat för tydlighetens skull med hänvisning till att KI som universitet har olika uppdrag och förhållanden att förhålla sig till: KI är både en expertmyndighet och ett lärosäte som behöver tillgodose studenters behov av bostäder. Synpunkter redovisas separat i

föreliggande yttrande.

### **Synpunkter från IMM**

Sammanfattningsvis avstyrker IMM nedan rubricerade förslag från Boverket. Redan införda lättnader i riktvärden för trafikbuller vid svenska bostäder medför att boendemiljön kraftigt försämrats utifrån en bullersynpunkt. De redan införda lättnaderna har särskilt drabbat studentbostäder. Sverige tillåter redan nu högre bullernivåer än i flertalet europeiska länder och betydligt högre än vad WHO rekommenderar för att förebygga negativa hälsoeffekter.

Utvecklingen av exponering för omgivningsbuller i landet ger anledning till oro, då det kan leda till ökade negativa hälsoeffekter. Kraftfulla samhällsåtgärder krävs för att bryta denna ogynnsamma utveckling. IMM anser att Boverkets förslag inte tillräckligt beaktar de folkhälso- och samhällsproblem som den ökade bullerexponeringen medför.

Utöver detta vill IMM framföra följande:

#### ***Avsnitt – Boverkets förslag avseende skydd mot buller***

Boverket lämnar inga förslag till lättnader i sin rapport avseende krav på skydd mot buller, då dessa redan varit föremål för granskning under våren 2024 genom myndighetens extraremiss – Boverkets förslag till föreskrifter om skydd mot buller i byggnader (ert dnr 28/2022). I sitt svar på remissen avstyrkte KI då förslaget med följande motivering:

- Dessa försämringar av ljudmiljön sker mot bakgrund av ökade riktvärden för trafikbuller vid bostäder, vilket redan medfört betydande försämringar av boendemiljön. En ytterligare försämring är inte önskad eller tillräckligt motiverad.

- De besparingar som förslaget innebär i minskad materialkostnad bedöms inte uppväga de risker den försämrade ljudmiljön innebär för studenternas studieresultat, välmående och hälsa. I slutändan kan det leda till ökade kostnader för den enskilde och samhället, bl. a. genom förlängd utbildningstid.
- Studenter bor idag relativt länge i sina studentbostäder p.g.a. försämrade möjligheter på bostadsmarknaden, vilket medför att detta kan anses vara ett långtidsboende för ett flertal.
- En hel del äldre studentbostäder har redan omvandlats till vanliga bostäder, t.ex. på KS campus Solna. Det finns en betydande risk i dagens flexibla samhälle att studentbostäder i ett senare skede omvandlas till annan boendeform, t. ex. särskilt boende (inkl. äldreboende). Då bortfaller det grundläggande motivet för de mer tillåtande riktvärdena för mindre bostäder, inklusive studentbostäder.

### ***Avsnitt – Boverkets förslag avseende ändring av Trafikbullerförordningen***

Boverket föreslår att trafikbullerförordningen ändras så att den reglering som blir styrande för planlösningen i en bostad stryks. Ljudnivåer vid fasad enligt 3 § och 4 § i förordningen står kvar oförändrade. När bostäder planeras i en miljö utsatt för höga ljudnivåer från trafik föreslås, i stället för att reglera varje bostad, en reglering som syftar till att skapa allmänna förutsättningar för en god utomhusmiljö på vistelseytor i anslutning till bostadsbyggnaderna.

En ny formulering av 4 § trafikbullerförordningen behöver utredas vidare. En formulering som diskuterats är:

**4 §** Om den ljudnivå som anges i 3 § första stycket 1 ändå överskrids bör en ljuddämpad utemiljö kunna anordnas vid en så stor del av byggnadens fasad att en god ljudmiljö uppnås. Vid fasaden som är vänd mot den ljuddämpade utemiljön bör:

1. 55 dBA ekvivalent ljudnivå inte överskridas vid fasaden, och
2. 70 dBA maximal ljudnivå inte överskridas mellan klockan 22.00 och 06.00 vid fasaden.”

Den gällande formuleringen lyder (SFS 2015:216):

” **4 §** Om den ljudnivå som anges i 3 § första stycket 1 ändå överskrids bör

1. minst hälften av bostadsrummen i en bostad vara vända mot en sida där 55 dBA ekvivalent ljudnivå inte överskrids vid fasaden, och
2. minst hälften av bostadsrummen vara vända mot en sida där 70 dBA maximal ljudnivå inte överskrids mellan kl. 22.00 och 06.00 vid fasaden.”

IMM avstyrker förändringen med följande motivering:

- Bestämmelsen i Trafikbullerförordningen (2015:216 ändrad t.o.m SFS 2017:359) om tillgång till en ljuddämpad sida i minst hälften av bostadsrummen i de fall gällande riktvärden överskrids finns där av en anledning: Att skydda de boende mot en oacceptabel ljudmiljö i bostaden. Redan i sin nuvarande utformning säkerställer inte riktvärdena i trafikbullerförordningen en god ljudmiljö och ligger betydligt högre än WHO:s rekommenderade hälsobaserade riktvärden för trafikbuller (se WHO 2018 och tabell 1). Vi har idag bland de mest tillåtande riktvärdena i Europa (se EEA 2020 och figur 1).
- Överskridanden av riktvärdena är förknippat med en ökad negativ hälsopåverkan, exempelvis i form av allmän störning, minskad möjlighet till vila och avkoppling, sömnstörning, försämrad taluppfattning och koncentration, försämrad inlärning och prestation samt, vid långvarig exponering, ökad risk för hjärt-kärlsjukdom och metabol påverkan (Guski m.fl. 2017, Smith m.fl. 2022, Thompson m.fl. 2022, Roswall m.fl. 2021, Pyko m.fl. 2023, Persson m.fl. 2024).
- Genom det nuvarande regelverket kompenseras de mest bullerutsatta lägena med en bullerdämpad sida. Betydelsen av att ha tillgång till en tystare sida kan inte nog understrykas och har starkt stöd i forskningen. Bland annat visade

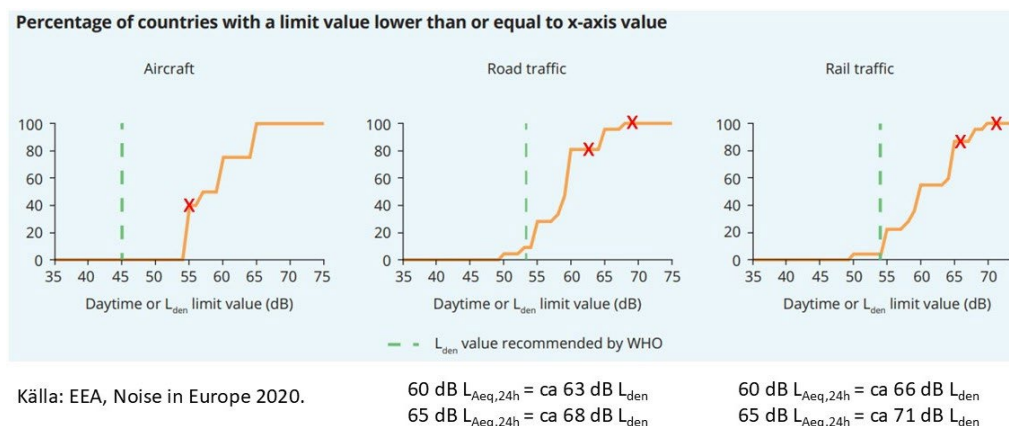
forskningsprogrammet *Ljudlandskap för bättre hälsa* redan 2006 att tillgång till en tyst sida minskade störningar och besvär till följd av buller med 30–50%; motsvarade en sänkning av ljudnivån vid den mest exponerade fasaden på 5 dB (Öhrström m.fl. 2006). Senare studier bekräftar vinsterna med tyst sida och visar positiva effekter på bland annat allmän störning, koncentrationsförmåga och sömnstörning (se exempelvis de Kluzenaar m.fl. 2013 samt Bodin m.fl. 2015).

- Mot ovanstående bakgrund är förslaget om slopad tillgång till bullerdämpad sida inte bara för studentbostäder utan för *hela bostadsbeståndet*, vilket förändringen innebär i praktiken, ytterst anmärkningsvärt. Förslaget står i strid såväl mot miljö kvalitetsnormen för buller ("det ska eftersträvas att omgivningsbuller inte medför skadliga effekter på människors hälsa", SFS 2004:676) liksom det folkhälsopolitiska målet (Målområde 5: Boende och närmiljö) om "sunda boendemiljöer på jämlika villkor".

**Tabell 1.** Förhållandet mellan nuvarande svenska riktvärden och Världshälsoorganisationens (WHO) rekommenderade hälsobaserade riktvärden.

	SFS 2015:216 (ändrad t.o.m. 2017:359)		WHO 2018
	Rekommenderat riktvärde vid bostadsbyggnads fasad	Rekommenderat riktvärde vid bostad om högst 35 kvm	Rekommenderad exponeringsnivå för att skydda befolkningens hälsa
Vägtrafik	60 dB $L_{Aeq,24h}$	65 $L_{Aeq,24h}$	53 $L_{den}$ (motsv. ca. <b>50 dB</b> $L_{Aeq,24h}$ )
Spårtrafik	60 dB $L_{Aeq,24h}$	65 $L_{Aeq,24h}$	54 $L_{den}$ (motsv. ca. <b>48 dB</b> $L_{Aeq,24h}$ )
Flygtrafik	55 dB FBN	55 dB FBN	45 $L_{den}$ (motsv. ca. <b>45 dB</b> FBN)

**Figur 1.** Förhållandet mellan svenska riktvärden för trafikbuller och riktvärden i övriga europeiska länder.



## Referenser

Bodin T m.fl. Annoyance, sleep and concentration problems due to combined traffic noise and the benefit of quiet side. *Int J Environ Res Public Health*. 2015. 12(2):1612–1628.

de Kluizenaar Y m.fl. Road traffic noise and annoyance: A quantification of the effect of quiet side exposure at dwellings. *Int J Environ Res Public Health*. 2013. 10(6):2251–2270.

EEA 2020. Environmental noise in Europe – 2020. EEA Report No 22/2019. European Environment Agency, 2020.

Guski R m.fl. WHO Environmental Noise Guidelines for the European region: A systematic review on environmental noise and annoyance. *Int J Environ Res Public Health*. 2017. 14(12):1539.

Persson Å m.fl. Long-term exposure to transportation noise and obesity: A pooled analysis of eleven Nordic cohorts. *Environ Epidemiol*. 2024. 8(4):e319.

Pyko A m.fl. Long-term exposure to transportation noise and ischemic heart disease: A pooled analysis of nine Scandinavian cohorts. *Environ Health Perspect*. 2023. 131(1):017003.

Roswall N m.fl. Long-term exposure to transportation noise and risk of incident stroke: A pooled study of nine Scandinavian cohorts. *Environ Health Perspect*. 2021. 129(10):107002.

Smith MG m.fl. Environmental noise and effects on sleep: An update to the WHO systematic review and meta-analysis. *Environ Health Perspect*. 2022. 130(7):76001.

Thomson R m.fl. Noise pollution and human cognition: An updated systematic review and meta-analysis of recent evidence. *Environment International*. 2022. 158:106905.

WHO 2018. Environmental Noise Guidelines for the European Region. World Health Organization Regional Office for Europe, 2018.

Öhrström E m.fl. Effects of road traffic noise and the benefit of access to quietness. *Journal of Sound and Vibration*. 2006. 295(1-2):40-59.

## Synpunkter från FA:

### ***Avsnitt – Boverkets förslag avseende tillgänglighet och användbarhet***

FA delar IMM:s uppfattning om att det ej finns skäl att förändra regelverket avseende skydd mot buller. FA:s synpunkter avser huvudsakligen den fysiska tillgängligheten och användbarheten inom bostaden.

FA:s tillstyrker att man lättar på kraven på tillgänglighet och användbarhet för en andel av studentbostäderna. Bedömningen är att lättnaderna bör omfatta 95 procent av studentbostäderna med hänvisning till följande:

- Det finns redan ett överutbud av tillgängliga och användbara studentbostäder, cirka hälften av befintligt bestånd uppfyller dagens tillgänglighetskrav. Den naturligt höga omflyttningstakten på studentbostadsmarknaden, i genomsnitt 50 procent, gör att tillgängliga studentbostäder alltid kan frigöras när behov uppstår.
- De 20 procenten som ska byggas fullt tillgängliga blir mindre attraktiva studentbostäder. De blir dyrare att hyra, men inte mer kvalitativa för målgruppen.
- Efterfrågan på tillgängliga studentbostäder är enligt en undersökning i branschen endast en halv promille av det totala antalet studentbostadsansökningar årligen. Andelen med rörelsehinder bland unga är enligt Folkhälsomyndigheten endast drygt 4 procent. Och av högskolornas egen statistik framgår att ungefär 600 studenter årligen får stöd i undervisningssituationen kopplat till rörelsehinder. Antalet personer som är i behov av en fullt tillgänglig bostad är alltså mycket begränsat i förhållandet till antalet studentbostäder som frigörs årligen (ca 50 000).



- Om reformen ska bli effektiv behöver man underlätta för aktörer att använda det anpassade regelverket. Kalkylerna skulle förbättras, fler skulle nyttja det nya regelverket och utväxlingen av reformen bli större om lättnaderna skulle omfatta en större andel av studentbostäderna, förslagsvis 95 procent. I Finland gäller lättnaderna 95 procent och där har reformen fallit väl ut.

Yttrandet har utarbetats av dr Charlotta Eriksson och docent Jenny Selander vid IMM samt av Petrus Jansson vid Kl:s fastighetsavdelning. I ärendets beredning har även studentrepresentanter från Medicinska Föreningen deltagit.

Beslut i detta ärende har fattats av undertecknad rektor Annika Östman Wernerson i närvaro av universitetsdirektör Veronika Sundström efter föredragning av samordnare Sara Sigsjö. Närvarande var också Medicinska föreningens ordförande Elin Törnqvist.

Annika Östman Wernerson

Sara Sigsjö

# Signature page

This document has been electronically signed  
using eduSign.

eduSign